

DOI: 10.26565/2786-5312-2022-95-14

УДК 811.111:371

Фреггер-Коваленко І. І.

викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; e-mail: iry nafreher@karazin.ua;

RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Freher-Kovalenko-Iryna>

Турчанінова Д. П.

викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; e-mail: dana.borisova.ua@gmail.com;

RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Dana-Turchaninova>

(Харків)

Методичні аспекти викладання китайської мови у сфері юриспруденції

У статті розглядаються методичні аспекти викладання китайської мови у сфері юриспруденції. Через процеси глобалізації та інтеграції, зростає попит на вивчення нових мов, особливою зацікавленістю останнім часом складає китайська мова. У майбутніх спеціалістів спостерігається високий інтерес до засвоєння більш широкого спектру тематик. Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що студенти-перекладачі ставлять в пріоритет розширення знань у сфері юриспруденції. Метою даного дослідження є забезпечення інтенсивного оволодіння знаннями та отримання нових навичок перекладу у вузькому аспекті. Об'єктом нашого дослідження виступають методичні аспекти викладання китайської мови, а предметом – професійно-орієнтовані методи та засоби викладання китайської мови. Результатами дослідження є узагальнення основних положень щодо методичних аспектів викладання. Завдяки правильному підбору матеріалів, майбутнім перекладачам надавали змогу не тільки вивчати основну та повсякденну лексику, але також пізнавати та опрацьовувати лексику на тему юриспруденції. Після опитування серед студентів, нами було виявлено самі вразливі місця при перекладі на дану тематику. Такими місцями виступають, наприклад, погане уявлення щодо контексту вживання нової лексики, проблема з браком досвіду в роботі з реальною документацією і т.п. Тому наш підхід був направлений на роботу для максимального усунення всіх вказаних проблем при перекладі. Викладач має приділяти серйозну увагу розробці методичних аспектів викладання та коректному укладанню методичних посібників, щоб студенти мали змогу ефективніше засвоїти, відпрацювати та використовувати наданий матеріал. Саме заняття з практики перекладу мають допомогти студенту не тільки підвищити професійний рівень, але й відточити свої навички в умовах, близьких до майбутньої діяльності.

Key words:

1. ВСТУП

У світі активно проходять процеси глобалізації й інтеграції, що тягне за собою підвищення рівня взаємодії між країнами з різними типами культур, що породжує інтерес до вивчення нових мов. А комунікація не може відбуватись без опанування нової лексики. Тому вивчення нових слів – це велика частина процесу оволодіння іноземною мовою, у зв'язку з цим все більше науковців наголошують на важливості вивчення лексики на різну тематику. Все це вимагає якомога більше приділяти увагу підготовці кадрів, що володіють іноземними мовами і в особливості тих спеціалістів, які вивчають китайську мову. Навчальні програми з іноземних мов мають бути підготовлені таким чином, щоб майбутній перекладач мав повний спектр знань, які можна було б застосувати у різних типах перекладу або навіть у роботі в інших сферах, таких як: юриспруденція, логістика, банківська справа, айті, комерція і т.п.

Зараз на ринку праці спостерігається попит не просто на перекладачів, які виступають як посередники або є інструментами перекладу, а на володіючих необхідними лінгвістичними знаннями професіоналів в різних сферах діяльності.

Актуальність дослідження полягає у тому, що у реаліях сучасної України все більше зростає попит на спеціалістів-перекладачів у сфері китайської мови. Особливу складність для організації процесу підготовки має визначення її пріоритетів та провідної мети навчання. При цьому професійна підготовка визначається певним державним замовленням на спеціалістів-перекладачів. У зв'язку з цим набуває актуальності методичний аспект викладання китайської мови для майбутніх фахівців у більш вузькому професійному руслі.

На нашу думку, одним із популярних напрямків підготовки перекладачів зараз є юриспруденція, що виражається у тому, як студенти активно шукають засоби підвищення своєї кваліфікації та розширення знань у цій сфері, часто за межами вищих навчальних закладів (додаткові мовні курси, онлайн-школи та різні заходи з отримання навичок перекладу у більш вузькому аспекті). За даного попиту стає питання вдосконалення системи організації навчання, створення ефективних дидактичних систем, нових технологій, форм і методів навчання, які могли б забезпечити інтенсивне оволодіння системою знань, вивчення цих питань і стало метою і завданням нашого дослідження. На нашу думку, викладач має приділити серйозну увагу коректному вибору матеріалу та складанню методичних посібників, які стануть основою для бази знань при підготовці студентів [16, с. 76–77].

Об'єктом нашого дослідження виступають методичні аспекти викладання китайської мови, а

предметом – професійно-орієнтовані методи та засоби викладання китайської мови.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасних реаліях і за рахунок попиту спеціалістів більш широкого спектру нами було розглянуто та проаналізовано різні приклади методичного матеріалу (наприклад підручник “新丝路 —— 高速成商务汉语I, II” [14] [15]; навчальний посібник «Термины и понятия логистики и международной торговли. Китайско-русские соответствия и практика перевода» [5]) для підготовки майбутніх спеціалістів, також ці матеріали були випробувані на практиці під час навчання студентів старших курсів університету. Різні напрямки навчання надавали майбутнім перекладачам змогу не тільки вивчати основну та повсякденну лексику, але також пізнавати нову вузьконаправлену лексику різноманітних спеціальностей. Студентам було надано методичні матеріали для опрацювання таких тем, як економіка, бізнес та логістика.

Для вивчення цих напрямів був використаний лексико-перекладний, або аналітичний метод. Цей метод застосовувався в різних країнах Європи (Англія, Франція, Швейцарія). У центрі уваги цього методу була лексика. Словниковий запас створювався шляхом завчання напам'ять оригінальних добутоків. Граматика була відсунута на другий план і вивчалася безсистемно як коментар до тексту. Лексико-перекладний метод переслідував, в основному, загальноосвітні цілі й забезпечував розвиток навичок читання й перекладу [8].

Лексика в процесі оволодіння мовою – першооснова знань будь якої мови. Процес вивчення китайської мови не є виключенням. Згідно з навчальними програмами, практика перекладу має бути спрямована на вдосконалення процесів освоєння нової лексики з різних професійних напрямів які, на жаль, більше представлені на тематику економіки та бізнесу.

Виходячи з досвіду отриманого за роки викладання такого предмету як практика перекладу китайської мови, нами було виділено основні пункти, які є важливими на початковому етапі ознайомлення студентів з новою тематикою:

- введення студента у специфічну область через надання теоретичних знань за допомогою завдань направлених на переклад;

- надання нової лексики для вивчення з безпосереднім закріпленням за допомогою завдань;

- надання тренувальних двосторонніх перекладів в різних формах (усна: синхронна, послідовна; письмова) для повноцінного закріплення матеріалу;

- проведення роботи на візуальне, аудіо та відео сприйняття нової лексики (наприклад: запис аудіо ряду на основі пройдених текстів й активного словника, створення наочних візуальних матеріалів у вигляді зображень, схем, таблиць та відеоряду);

– залучення студентів до перекладу реальної документації на відповідну тематику.

Для того, щоб у майбутньому спеціаліст міг стати повноцінно компетентним йому обов'язково потрібно поглибити свої теоретичні знання в області, в якій він буде працювати. Тому всі матеріали посібників мають бути підібрані з урахуванням тематичної актуальності, що сприяє підвищенню обізнаності студентів у відповідній сфері, а отже, і формуванню фонових знань та екстралінгвістичної компетентності майбутніх перекладачів.

Під час проходження курсу практики перекладу певними складнощами виступає використання специфічних лексичних одиниць та граматичних конструкцій, які зустрічаються під час письмового та усного перекладу у різних сферах. Особливо складним для студентів є усний переклад, тому треба більше уваги приділяти саме йому. Наприклад синхронний переклад розрахований на велику аудиторію і проводиться в режимі реального часу. Це стає можливим завдяки спеціальному обладнанню: ізолюваній кабінці і навушникам. Це найскладніший вид усного перекладу, оскільки вимагає високого рівня підготовки фахівця і його здатності працювати в режимі абсолютної зібраності. У той час послідовний переклад передбачає, що оратор робить логічні паузи в промові, під час яких перекладач встигає зробити переклад. Як правило, паузи робляться кожні 5-15 хвилин в залежності від складності мови. Це обов'язково має враховуватись при складанні тренувальних завдань.

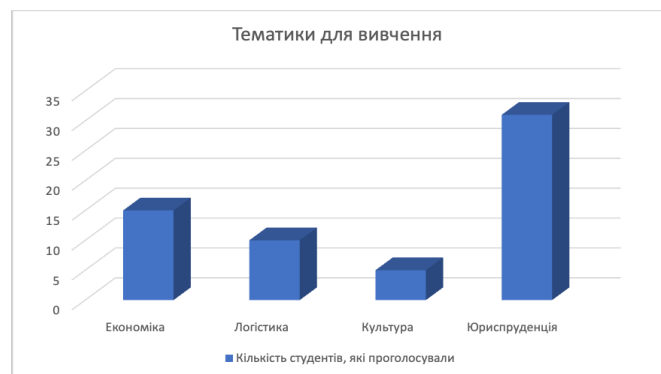
Під час перекладу текстів або відео здійснюється формування перекладацької компетентності (відпрацювання безпосередньо перекладацьких навичок). Не можна залишати поза увагою той факт, що аудіо та відеоматеріали можуть удосконалити сприйняття на слух та розуміння нової специфічної лексики не тільки в плані вивчення окремих слів, але й отримання уявлення того, як ці слова можна вживати, крім того, це підвищує мотивацію та інтерес у студентів до вивчення предмету практики перекладу.

Важливим аспектом у проходженні предмету практики перекладу є надання досвіду роботи з документацією та повністю зануритись атмосферу

максимально наближену до реальної перекладацької діяльності.

Методичні матеріали мають передбачати формування білінгвальної компетентності через засвоєння достатньої лексичної та термінологічної бази у відповідній сфері, яка вивчається.

Після опрацювання та проведення опитування серед студентів старших курсів, ми зробили висновок, що майбутнім спеціалістам не вистачає лексики та безпосереднього досвіду перекладу на тему юриспруденції. Результати опитування ви можете побачити на діаграмі:

Діаграма 1. Опитування студентів, щодо тематик вивчення предмету Практика перекладу

У зв'язку з цим, нами було виявлено самі вразливі місця при перекладі у сфері юриспруденції, які викликають у студентів складнощі. По-перше, це була досі не знайома їм лексика, яка не використовувалася раніше. Для цього, нами було розроблено наглядні тематичні словники з прикладами вживання в певному контексті.

По-друге, студентам були представлені матеріали статей різного формату, в яких вони ознайомилися з історичним становленням юриспруденції в Китаї. Після опрацювання текстів такого формату, у студентів з'явилося краще уявлення щодо нової тематики.

По-третє, вивчення прав і законів України та КНР, порівняння юридичної термінології при пере-

Таблиця 1

1) 通过战争不断的扩张	г) безперервно розширюватись
2) 建立了中国历史上第一个统一的多民族国家	д) багатонаціональна держава
3) 秦朝建立了封建专制主义中央集权制度	м) конфуціанство; конфуціанська школа
4) 国家权力集中在皇帝手中, 因此最高立法权和司法权都属于皇帝, “法令由一统”	з) пом'якшити податкову повинність та пом'якшення покарання

浅谈中国历史文化与法律进化史

(Короткий аналіз історичної еволюції права та культури в Китаї)

秦朝

秦国一开始只是地处西陲的一个小国，通过战争不断的扩张，在春秋战国时期成为一霸，之后统一了全国，建立了中国历史上第一个统一的多民族国家。秦朝建立了封建专制主义中央集权制度，体现的是标准的权力本位，在制度上的错误认知使法律从本应为大多数人服务的道路上偏离，也就注定最后会是一个悲惨的结局。以上所述的种种秦朝文化的表象，都在其确立的法律思想和所制定的法律上有所体现。

Приклад 1. Уривок статті для ознайомлення студентів з історичним становленням права в Китаї

Таблиця 1

Права свободи та обов'язки людини і громадянина Загальні засади	公民的基本权利和义务 总纲
Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними	凡具有中华人民共和国国籍的人都是中华人民共和国公民。中华人民共和国公民在法律面前一律平等。国家尊重和保障人权
Права і свободи людини і громадянина, закріплені цією Конституцією, не є вичерпними	任何公民享有宪法和法律规定的权利，同时必须履行宪法和法律规定的义务

身份证

姓名 _____
 性别 _____
 民族 _____
 出生 _____
 住址 _____
 公民身份号码 _____

中华人民共和国

居民身份证

签发机关

有效期限

Прізвище _____

Ім'я _____

По батькові _____

Стать _____

Дата народження _____

Дійсний до _____

Громадянство _____

Запис № _____

Приклад 2. Завдання на переклад документів, що посвідчують особу

кладі, допомогли студентам краще розуміти контекст використання лексики і тим самим зменшити кількість помилок.

По-четверте, у майбутніх спеціалістів викликає зацікавленість робота з перекладом юридичних документів, таких як: контракти, документи, посвідчуючі особу та інші, але зазвичай брак досвіду не дає змогу займатись такого роду перекладом. Але при правильному підборі методики викладання, викладач має змогу ефективно наблизити студентів до реального експіріансу та допомогти у майбутній перекладацькій діяльності.

Тому наш підхід був направлений на роботу для максимального усунення вищевказаних проблем при перекладі.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У реаліях сучасної України все більше зростає попит на спеціалістів-перекладачів у сфері китайської мови. У зв'язку з цим набуває актуальності методичний аспект викладання китайської мови для майбутніх фахівців у більш вузькому професійному руслі. На нашу думку, популярними напрямками підготовки перекладачів зараз є юриспруденція, сучасні технології та ІТ, цифрова залежність та навколишнє середовище. Через різноманіття напрямків перекладацьких тематик, стає питання вдосконалення системи організації навчання, створення

ефективних дидактичних систем, нових технологій, форм і методів навчання, які могли б забезпечити інтенсивне оволодіння системою знань.

На нашу думку, викладач має приділити серйозну увагу розробці методичних аспектів викладання та коректному складанню методичних посібників, які стануть основою для бази знань при підготовці студентів. Саме заняття з практики перекладу допомагають студенту відточити свої навички в умовах близьких до майбутньої професійної діяльності, тому потребують детальної підготовки та створення більш сучасних навчальних матеріалів. Зміст цих матеріалів має бути структуровано так, щоб студенти мали змогу ефективніше засвоїти, відпрацювати та використовувати їх у майбутньому.

Відповідно до нашого бачення для того, щоб створити основну базу знань, треба чітко визначити та проаналізувати найбільш затребувані напрямки у сфері юриспруденції в межах КНР та України [16, с. 76–77]. Такий підхід гарантує викладачу актуальність запропонованих ним матеріалів, а студенту – знання, які будуть активно використанні у процесі його діяльності та на основі яких він (студент) може далі поглиблювати свої навички. Хоча сфера юриспруденції вважається вже усталеною, але і в ній час від часу відбуваються певні зміни, тому викладач, під час визначення методичних аспектів, має завжди враховувати актуальність матеріалу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бекрешева, Л. О. (2006). *Теорія і практика перекладу. Конспект лекцій: методичні вказівки для аудиторних занять*. Луганськ: СНУ ім. В. Даля.
2. Бойко, І. В. (2021). Особливості перекладу юридичних документів та їх оформлення. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, 21(2). Відновлено з <http://elar.khmnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10537/1/%D0%91%D0%9E%D0%99%D0%9A%D0%9E.pdf>.
3. *Визначення Конституційного права України*. Відновлено з https://uk.wikipedia.org/wiki/Конституційне_право_України.
4. Гобова, Є. В. (2019). *Проблеми передачі китайських слів засобами української мови*. Київ: Інститут східознавства імені А. Ю. Кримського НАН України.
5. Кабанова, М. Р., & Тарнопольський, О. Б. (2019). *Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі*. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля.
6. Кияк, Т. Р. (2008). *Перекладознавство (німецько-український напрям)*. Київ: ВПЦ «Київський університет».
7. Кошелева, І. В., & Ган, Ма. (2017). *Термины и понятия логистики и международной торговли. Китайско-русские соответствия и практика перевода*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна.
8. Лазарчук, М. О. (2013). Соціально-економічні реформи в Китаї: генезис та чинники. *Вісник МСУ економічні науки*, 16, 117–124.
9. *Правила виконання письмових перекладів*. Відновлено з <http://perevedi.info/upload/iblock/88f/88fc1d02228d1d479c2dabd538344a41.pdf>.
10. Семенова, Т. М. (2012). Огляд досліджень в області методики викладання китайської мови. *Молодий вчений*, 12, 510–512.
11. *Що таке усний переклад, різниця між послідовним і синхронним перекладом*. Відновлено з <https://translate.jurklee.ua/uk/vidy-ustnogo-perevoda/>.
12. Черноватий, Л. М., Карабан, В. І., Іванко, Ю. П., & Липко, І. П. (2006). *Переклад англomовної юридичної літератури*. Вінниця: Нова книга.
13. 中华人民共和国宪法 - 定义. Retrieved from <https://zh.wikipedia.org/wiki/中华人民共和国宪法>.
14. 李晓琪主编, 催华山编著. (2009). *新丝路中级速成商务汉语II*. 北京: 北京大学出版社
15. 李晓琪主编, 李海燕编著. (2009). *新丝路高级速成商务汉语I*. 北京: 北京大学出版社

16. 洪天豪. (2014). 浅谈我国历史文化与法律进化史. 396, 76–77页). 法制与经济·学术争鸣.
17. 都市晚高峰. (2019). 王毅介绍中国外交政策和对外关系. Retrieved from https://v.youku.com/v_show/id_XNDA5MDM5NzgxMg==.html?spm=a2h0c.8166622.PhoneSokuUgc_46.dscreenshot.

Iryna Freger-Kovalenko – Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication, School of Foreign Languages of V. N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: irynafreher@karazin.ua; RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Freher-Kovalenko-Iryna>

Dana Turchaninova – Lecturer at the Department of Oriental Languages and Intercultural Communication, School of Foreign Languages of V. N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: dana.borisova.ua@gmail.com; RESEARCH GATE: <https://www.researchgate.net/profile/Dana-Turchaninova>

METHODOLOGICAL ASPECTS OF TEACHING CHINESE IN THE FIELD OF LAW

The article considers the methodological aspects of teaching Chinese in the field of law. Due to the processes of globalization and integration, the demand for learning new languages is growing, and Chinese has gained the particular interest. Future specialists have a high interest in acquiring a wider range of topics. The value of our study is that future translators prioritize the expansion of knowledge in the field of law. The purpose of this study is to ensure intensive acquisition of knowledge and new translation skills in a narrow aspect. The object of our research is the methodological aspects of teaching Chinese, and the subject – professionally-oriented methods and tools of teaching Chinese. The results of the study are a summary of the main provisions on the methodological aspects of teaching. Due to the correct selection of materials, future translators were given the opportunity not only to study basic and everyday vocabulary, but also to learn and develop vocabulary on the subject of jurisprudence. After a survey of students, we identified the most vulnerable areas in the translation of this topic. Such places are, for example, a bad idea of the context of the use of new vocabulary, the problem of lack of experience in working with real documentation, etc. Our approach has therefore been aimed to work to eliminate all the problems listed as much as possible. The teacher should pay serious attention to the development of methodological aspects of teaching and the correct compilation of teaching materials so that students can learn, practice more effectively, and use the material provided. Translation practice classes should help students not only to improve their professional level, but also to hone their skills in conditions close to future occupation.

Key words:

REFERENCES

- Biekriesheva, L. O. (2006). *Teoriia i praktyka perekladu. Konspekt lektsij [Theory and practice of translation: Notes on lectures]*. Luhans'k: SNU imeni V. Dalia. (in Ukrainian)
- Bojko, I. V. (2021). Osoblyvosti perekladu iurydychnykh dokumentiv ta ikh oformlennia [Translating law documents and their layout]. *Aktual'ni problemy filologii ta perekladoznavstva [Topical issues of philology and translation studies]*, 21(2). Retrieved from <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10537/1/%D0%91%D0%9E%D0%99%D0%9A%D0%9E.pdf>. (in Ukrainian)
- Chernovatyj, L. M., Karaban, V. I., Ivanko, Yu. P., & Lypko, I. P. (2006). *Pereklad anhlo-movnoi iurydychnoi literatury [Translating English law literature]*. Vinnytsia: Nova knyha. (in Ukrainian)
- Hobova, Ye. V. (2019). *Problemy peredachi kytajsk'kykh slov zasobamy ukrains'koi movy [Issues with translating Chinese words into Ukrainian]*. Kyiv: Instytut skhodoznavstva imeni A. Yu. Kryms'koho NAN Ukrainy. (in Ukrainian)
- Kabanova, M. R., & Tarnopol's'kyj, O. B. (2019). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov ta ikh aspektiv u vyschij shkoli [Methodology of teaching foreign languages and their aspects in universities]*. Dnipro: Universytet imeni Al'freda Nobelia. (In Ukrainian)
- Kosheleva, I. V., & Gan, Ma. (2017). *Terminy i ponjatija logistiki i mezhdunarodnoj trgovli. Kitajsko-russkie sootvetstvija i praktika perevoda [Terms and notions of logistics and international trade. Chinese-Russian counterparts and practice of translation]*. Har'kov: HNU imeni V. N. Karazina.
- Kyjak, T. R. (2008). *Perekladoznavstvo (nimets'ko-ukrains'kyj napriam) [Translation studies (German and Ukrainian)]*. Kyiv: VPTs «Kyivs'kyj universytet». (in Ukrainian)
- Lazarchuk, M. O. (2013). Sotsial'no-ekonomichni reformy v Kytai: Henezys ta chynnyky [Social and economic reforms in China: Genesis and factors]. *Visnyk MSU, ekonomichni nauky [MSU Messenger, economics]*, 16, 117–124. (in Ukrainian)
- Pravyla vykonannia pys'movykh perekladiv [Rules of doing written translations]*. Retrieved from <http://perevedi.info/upload/iblock/88f/88fc1d02228d1d479c2dabd538344a41.pdf>. (in Ukrainian)
- Scho take usnyj pereklad, riznytsia mizh poslidovnym i synkhronnym perekladom [What is oral translation, the difference between consecutive and simultaneous translation]*. Retrieved from <https://translate.jurklee.ua/uk/vidy-ustnogo-perevoda/>. (in Ukrainian)
- Semenova, T. M. (2012). Ohliad doslidzhen' v oblasti metodyky vykladannia kytajsk'koi movy [Outlook of research in the field of the methodology of teaching Chinese]. *Molodyj vchenyj [Young scientist]*, 12, 510–512. (in Ukrainian)

- Vyznachennia Konstytutsijnoho prava Ukrainy [Defining the constitutional law of Ukraine]*. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Конституційне_право_України. (in Ukrainian)
- 中华人民共和国宪法 - 定义. Retrieved from <https://zh.wikipedia.org/wiki/中华人民共和国宪法>. (in Chinese)
- 李晓琪主编, 催华山编著. (2009). 新丝路中级速成商务汉语II. 北京: 北京大学出版社 (in Chinese)
- 李晓琪主编, 李海燕编著. (2009). 新丝路高级级速成商务汉语 I. 北京: 北京大学出版社 (in Chinese)
- 洪天豪. (2014). 浅谈我国历史文化与法律进化史, 396, 76-77页). 法制与经济·学术争鸣. (in Chinese)
- 都市晚高峰. (2019). 王毅介绍中国外交政策和对外关系. Retrieved from https://v.youku.com/v_show/id_XNDA5MDM5NzgxMg==.html?spm=a2h0c.8166622.PhoneSokuUgc_46.dscreenshot. (in Chinese)